

A Reneszánsz-kutató Csoport 1971. évi munkája

Az Intézet Reneszánsz-kutató Csoportjának 1971. évi tevékenységére legfőképpen a nemzetközi kooperáció erőteljes továbbfejlesztése volt jellemző. Ebben az esztendőben bontakozott ki erőteljesen a Csoportnak és a Szovjetunió Tudományos Akadémiája moszkvai Világirodalmi Intézetének közös munkája: a reneszánsz irodalom alapkérdéseiről és periodizációjáról. Ebben a franciái megjelenő kötetben szovjet és magyar irodalomtörténészek mintegy 15 tanulmánya tesz majd kísérletet a reneszánsz sajátosságainak, illetve a reneszánsz korszak fogalmának és időbeli határainak a körvonalazására a különböző irodalmakban. Szovjet kollegáink már annyira előrehaladtak a munkában, hogy négy, új megfigyelésekben és gondolatokban igen gazdag, terjedelmes tanulmány szövegét 1970 november 29-én Budapesten vitára is bocsáthatták. Ez alkalommal a tanulmányok szerzői közül vendégünként üdvözölhattük N. I. Balasov, és A. D. Mihajlov professzorokat, akik közül az előbbi egyúttal a kötet szovjet társszerkesztője.

Eva Kushner ottawai professzornak és André Stegmannak, a Tours-i Reneszánszkutató Intézet igazgatójának a megtisztelő meghívására Csoportunk bekapcsolódott annak a nagy reneszánsz-szintézisnek a munkálataiba is, amely a Nemzetközi Összehasonlító Irodalomtörténeti Társaság (AIRC) égisze alatt készülő összehasonlító európai irodalomtörténet keretében fog megjelenni. E vállalkozás programjáról és tervéről megbeszélések folytak Budapesten A. Stegmann (április 28—május 9) és E. Kushner (június 21—23) itteni látogatásai során, majd július 16-án Toursban, a XIV. Nemzetközi Humanista Kollokvium alkalmával s végül november 15—18-án ismét Budapesten. Ez utóbbi alkalommal került sor a négykötetes mű tervezetének az európai összehasonlító irodalomtörténet munkálatait irányító koordinációs bizottság által való elfogadására, s vele a szerződés megkötésére. Csoportunk, mint a reneszánsz-kötetek munkálatainak az ottawai és a toursi mellett harmadik bázis-intézete, a kelet-európai tudósok részvételét biztosítja a vállalkozásban, valamint gondoskodik a kelet-európai reneszánszra vonatkozó ismereteknek a műbe való beépítéséről.

Köszönettel fogadtunk el egy másik külföldről jövő javaslatot is, melyet Félix Castan, a Montauban-i Barokk Intézet igazgatója tett. Felajánlotta, hogy „Baroque” c. nagysikerű kiadványsorozata számára állítsunk össze egy külön számot a magyarországi barokkról. A Klaniczay Tibor és Varga Imre szerkesztésében készülő kötet, melyben a legkülönbözőbb szaktudományok képviselői fogják egy-egy tanulmányban megvilágítani a magyarországi barokk egy-egy nemzetközi szempontból is tanulságos alapkérdését, 1973 elejére fog elkészülni.

A fentiekben kívül tovább folytatódtak legrégibb nemzetközi vállalkozásunknak, a kelet-európai reneszánszt tárgyaló, Varjas Béla irányítása alatt készülő összefoglalásnak a munkálatai. Legújabbban horvát kollegáink ígérték ehhez jelentős hozzájárulást. E készülő nagy munka elősegítésének a jegyében került megrendezésre a Csoport és az érdekelt tanszékek második reneszánsz ülészaka 1971-ben Sopronban.

Az 1971 május 6—7—8-án „A közép-európai humanizmus kérdései” címmel megrendezett ülészak összekapcsolódott Lackner Kristóf születésének 400. évfordulójával. Mintegy 60 kutató és mintegy 60 egyetemi hallgató élvezhette ez alkalommal Lackner városának, Sopronnak a vendégszeretét és a vendéglátók jóvoltából kitűnő körülmények között folytathatta munkáját. A Varjas Béla által kialakított tudományos program keretében tizenketten tartottak előadást, közöttük négy külföldi kollegánk is, nevezetesen: Stefan Barbarić (Zára), Dávid András (Újvidék), Jan Ślaski (Varsó) és Wacław Urban (Krakkó), akik nemcsak értékes mondanivalójukkal tisztelték meg az összejövetelt, hanem azzal is, hogy előadásukat magyar nyelven tartották meg. Az ülészakon bemutatott dolgozatok különösen a humanizmus kései, a XVI. század második és a XVII. század első felére terjedő szakaszának problémáit világították meg, összekapcsolva a magyarországi humanizmus kérdéseit a környező országok irodalmának problémáival. Az ülészakon elhangzott előadások a „Helikon” 1971. évi 3—4. számában jelentek meg, az előadások vitáinak ismertetésével együtt.

A reneszánsz kutatás nemzetközi áramába való bekapcsolódásnak jelentékeny mozgatója lett a már korábban tervezett latinnyelvű szövegkiadás-sorozat. Az eredetileg „Scriptores Latini Renascentium Litterarum in Hungaria” címen Pirnát Antal szerkesztésében tervezett sorozat ügye, Juhász László 1970-ben bekövetkezett tragikus halála után új alapokra helyeződött. Csoportunk közvetítésével a Juhász László által alapított és szerkesztett „Bibliotheca Scriptorum Medii Recentisque Aevorum” eladatlan kötetait az Akadémiai Kiadó megszerezte, úgyszintén a sorozat folytatásának a jogát is. Korábban tervezett sorozatunk ezért a Juhász-féle vállalkozás címével fog megjelenni s az új kötetekkel együtt a még Juhász által kiadott 40 régebbi füzet is kapható lesz. A vállalkozás megnövekedett méretei szükségessé tették a legkompetensebb szakemberekből álló külön szerkesztő bizottságnak a felkérését is. Ennek tagságát Borzsák István, Horváth János, Kardos Tibor, Mezey László, Pirnát Antal és Székely György vállalták; a szerkesztés gyakorlati feladatait továbbra is Pirnát Antal végzi. Az általa kidolgo-

zott részletes kiadási szabályzatot, valamint az új tervet a Bizottság az elmúlt év során beható vita után jóváhagyta. Ennek értelmében a sorozat nem fog korlátozódni a reneszánszkori magyarországi latin irodalom termékeire, hanem a Juhász-féle sorozat eredeti profilja szerint a reneszánsznál korábbi és későbbi magyarországi latin művek kiadását is feladatának tartja, sőt a későbbiek folyamán esetleg más országok latin alkotásainak is kész lesz helyet biztosítani. A sorozat számára készülő kötetek közül jelentősen előrehaladt Boronkai Iván Vitéz-, valamint Kulcsár Péter Brodarics- és Ransanus-kiadása. A sorozat tervében szereplő legjelentősebb munka a Janus Pannonius kritikái kiadás, mely Horváth János és Kardos Tibor közös munkájaként az elkövetkező években fog elkészülni. A kritikai kiadás munkálatainak megindulása egyúttal kapcsolatban áll a Janus Pannonius évforduló megünneplésének előkészítésével. Ez utóbbi már 1971 júniusában megkezdődött, a Kardos Tibor elnöklete alatt működő Előkészítő Bizottság jóvoltából. A latin humanista irodalom kutatásának fellendülésével egyidőben Csoportunk tovább építette nemzetközi összeköttetéseit s ennek jegyében Pirnát Antal 1970 augusztus végén részt is vett már a Leuven-ben megtartott I. Nemzetközi Neolatin Kongresszuson, ahol a magyarországi latin humanista irodalomról előadást is tartott.

A fenti munkálatok mellett tovább folytatódta a Csoport többi tervmunkái is. Ezek legszébb látható eredménye a Régi Magyar Költők Tára XVII. századi sorozatának VI. köteté, mely Stoll Béla gondozásában Szenci Molnár Albert verseinek kritikai kiadását tartalmazza. A folyamatban levő monografikus munkák (Komlövski Tibor, Pirnát Antal, Varjas Béla, V. Kovács Sándor) mellé egy további csatlakozott, a Balassi-strófa történetének feldolgozása, amely az 1970 szeptemberében a Csoporthoz került gyakornoknak, Horváth Ivánnak a munkája.

A Csoportnak a régi magyar irodalomtörténeti tanszékkel közösen tartott felolvasó-üléssorozata az egész év folyamán rendszeresen folytatódott. 1970-ben az alábbi előadások hangzóttak el:

- Ritoók Zsigmondné: A politikai satíra a XVI. században (január 13)
- Botta István: Fráter Gáspár (február 17)
- Holl Béla: Fráter Gáspár Mária-éneke (február 17)
- Klaniczay Tibor: Nicasius Ellebodus és poétikája (március 17)
- Komlövski Tibor: A magyar reneszánsz két költő-karaktere (április 14)
- André Stegmann (Tours): Signification du premier humanisme français (április 29)
- Felix Castan (Montauban): Le Midi occitan et la perspective des études baroques en France (június 9)
- Eva Kushner (Ottawa): Le dialogue comme genre littéraire à la Renaissance (június 22)
- Gál István: Sir Philip Sidney Magyarországon és Közép-Európában. — A XVI—XVII. századi angol—magyar kapcsolatok problémái (június 23)
- Csapodi Csaba: A Petancius-probléma (szeptember 22)
- Bóta László: Basa Pista balladája (Balladáink történeti eredetének kérdéséhez) (október 20)
- Czeglé Imre: Ramus életművéről, jelentőségéről és magyar hatásáról (november 10)
- Tarnóc Márton: A késő-reneszánsz értekező próza szépirodalmi elemei (december 3, Debrecenben)

Sárdi Margit: Petrőczy Kata Szidónia verseinek kronológiája (december 3, Debrecenben)

Gombárné Lábos Olga: Kecskeméti Alexis János (december 4, Debrecenben)

A Reneszánsz-kutató Csoport munkatársai közül 1971 folyamán többen folytattak kutatásokat külföldi gyűjteményekben, így Varjas Béla a zágrábi egyetemi könyvtárban és a zágrábi állami levéltárban, ahol első ízben volt alkalma a trakostyáni Draskovich levéltár anyagába betekintést nyerni; Varga Imre különböző szlovákiai levéltárakban, melyekből igen értékes misszilis levélmagyot gyűjtött össze a XVII. századból; Pirnát Antal pedig Romániában, ahol az antitrinitarizmusra vonatkozó kutatásait egészítette ki bukaresti, kolozsvári és nagyszebeni gyűjtemények anyagai alapján. A Német Tudományos Akadémia központi irodalomtörténeti intézetének meghívására Klaniczay Tibor 1971 március 23—24-én résztvett a XVI. századi német irodalom alapkérdéseiről írott kollektív munka vitáján.

K. T.